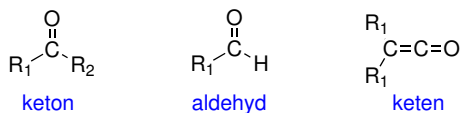
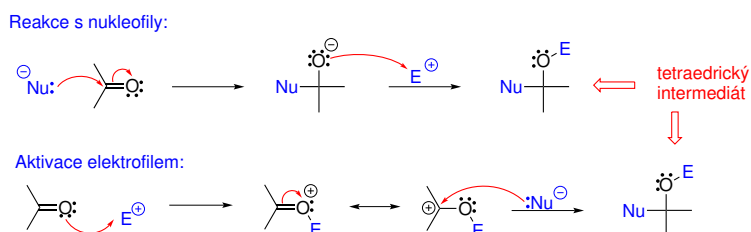

Karboonylové sloučeniny

Základní rysy reaktivity karboonylových sloučenin

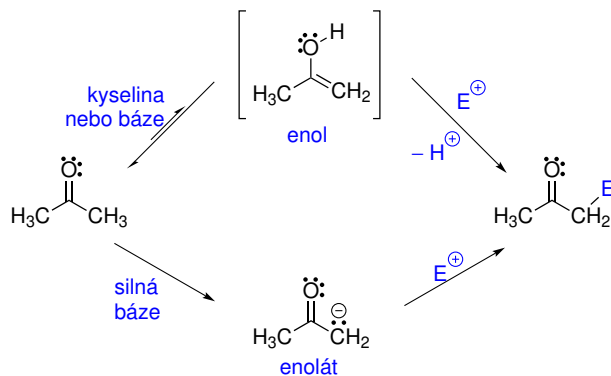
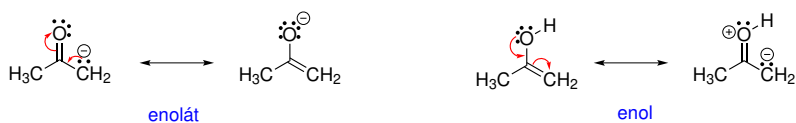
Nukleofilní adice (A_N)

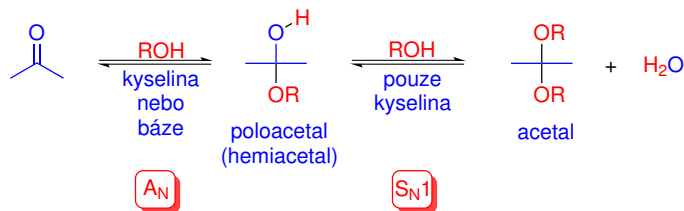
Tetraedrický intermediát je obvykle **nestabilní** a obvykle podléhá dalším přeměnám – **eliminaci** a **nukleofilní substituci**.

Reakce vycházející z enolů/enolátů

Rezonanční struktury **enolu** a **enolátu**:

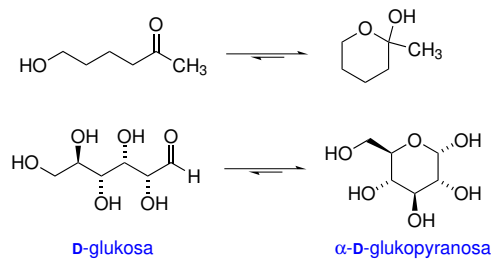

Tvorba poloacetalů a acetalů

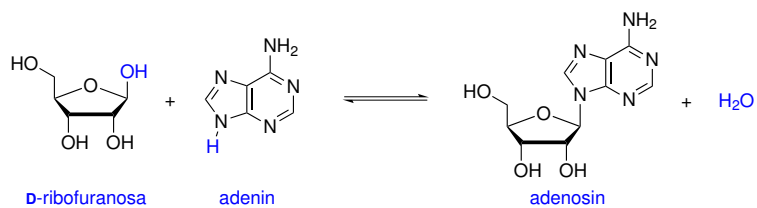

V bazickém prostředí vzniká pouze poloacetal (hemiacetal).

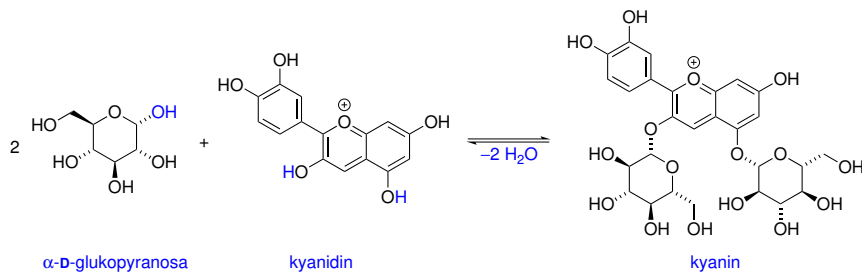
Trend ve stabilitě poloacetalů a acetalů je podobný jako u hydrátů → nutnost externím zásahem posouvat rovnováhu. Výjimku představuje intramolekulární adice alkoholu za vzniku pěti- nebo šestičlenného cyklu:

Náhradou poloacetalové -OH skupiny za jiný nukleofil vznikají glykosidy.

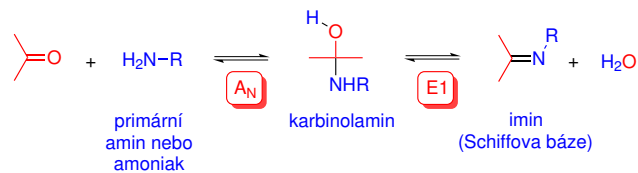

Náhradou poloacetalové -OH skupiny za jiný nukleofil vznikají glykosidy.

Reakce s dusíkatými nukleofily

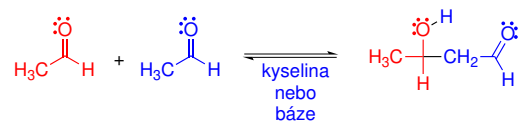
Reakce s primárními aminy nebo NH₃:

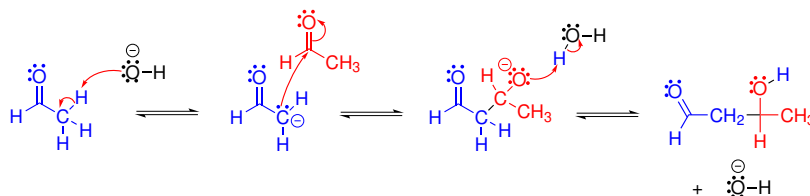
Reakce obvykle vyžaduje kyselou katalýzu.

Aldolová reakce

Enol nebo enolát se nukleofilně aduje na karbonylovou sloučeninu v keto-formě.

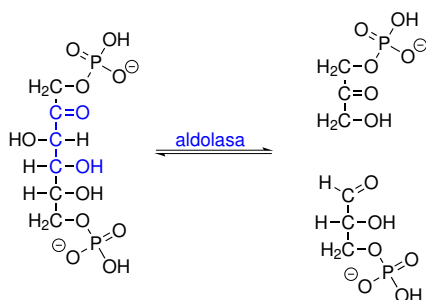
Mechanismus reakce:

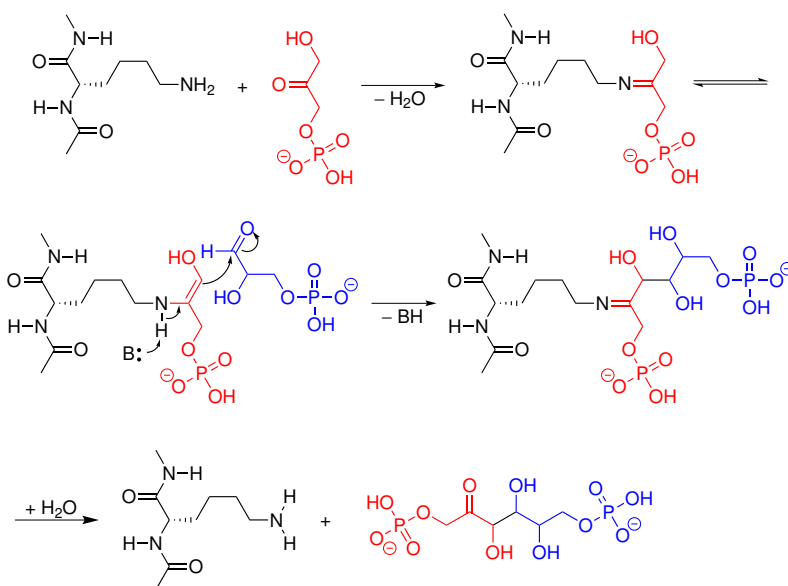
Aldolové reakce jsou často **zvratné**.

Biologický význam aldolizace a retroaldolové reakce

Jedna z reakcí **glykolýzy**/glukoneogeneze:

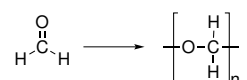
Jednotlivé kroky mechanismu:

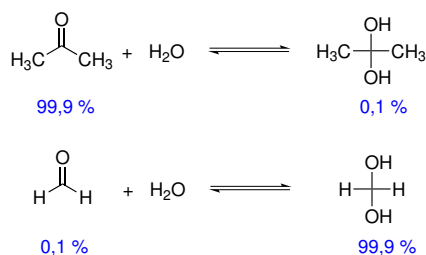
Formaldehyd

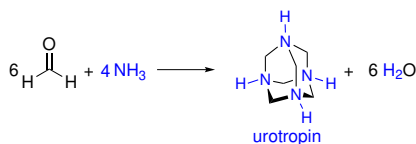
- Štiplavý plyn, podezřelý z karcinogenity.
- Výroba **plastů** (+ fenol = bakelit, močovinoformaldehydové pryskyřice).
- **Formalín** (40% vodný roztok) je nestabilní, vylučuje se polymer:

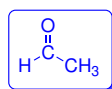
Tvorba **hydrátů** je u ketonů obvykle nevýhodná, stabilita hydrátů aldehydů je vyšší:

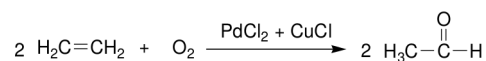
- Reakcí s amoniakem vzniká **urotropin**:

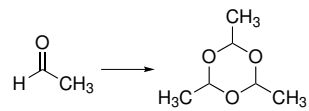
Acetaldehyd

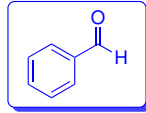
- Štiplavě zapáchající těkavá kapalina, podezřelá z karcinogenity.
- Průmyslově připravován **oxidací ethenu**.

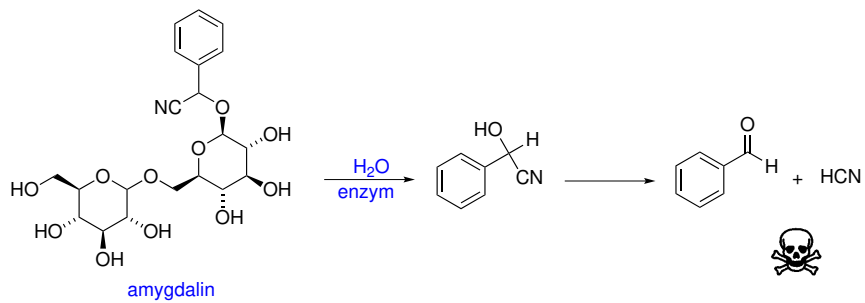
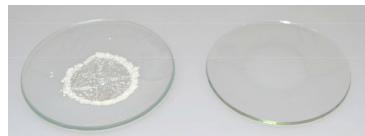
- Výroba **lepidel**, **butanolu**...
- Trimerací vzniká **paraldehyd**:

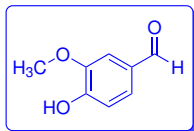
Benzaldehyd

- Kapalina, aroma hořkých mandlí.
- Ve styku se vzduchem se rychle oxiduje na kyselinu benzoovou.

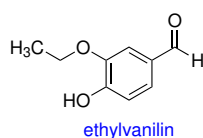
Vanilin

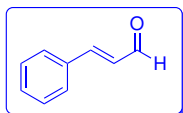
- Pevná látka, aroma vanilky.

- V potravinářství se používá syntetický **ethylvanilin**, který má silnější aroma.

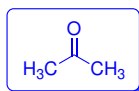
Cinammaldehyd – aldehyd kyseliny skořicové

- Kapalina, aroma skořice.

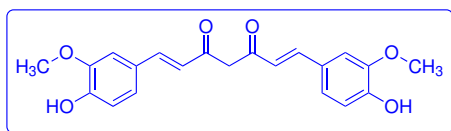

Aceton

- Kapalina.
- Název skupiny sloučenin (**ketony**) je odvozen z triviálního názvu acetonu.
- Důležité průmyslové rozpouštědlo a výchozí látka.

Kurkumin

- Barvivo obsažené v kurkumě.